SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 230. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 1, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 1-го ГРУДНЯ 1990 Ч. 230. РІК XCVII

С. ХМАРА ОГОЛОСИВ СУХУ ГОЛОДІВКУ

Київ (УНІАР, Рухінформ центр). — Адвокати Степана Хмари Юрій Айвазян і Віктор Ніказаков заявили, що слідчі органи прокуратури виконують політичне замовлення консервативної більшости в парляменті України і що слідство здійснюється за чітко сплянованим сценарієм.

Як відомо, С. Хмару 14-го листопада позбавили депутатської недоторканости, 17-го листопада заарештували, а 26-го листопада в тюрмі він оголосив голодівку. Нарешті з 29-го листопада С. Хмара оголосив суху голодівку, тобто, не вживатиме ні їжі, ні води.

Згідно з повідомленням юридичного відділу Секретаріяту НРУ за станом на 21-го листопада було заарештовано шість осіб у справі Хмари.

Окрім С. Хмари, за ґратами опинилися Микола Головач, Леонід Березанський, Олексій Ковальчук, Михайло Ратушний, Олег Батовкін.

Слідчу групу очолюють начальник слідчої частини Прокуратури УССР Бєлік Л.П. та начальник слідчої частини прокуратури Києва Харченко Є.С.

Народному депутатові С. Хмарі інкриміновано скоєння злочину, передбаченого статтею 166 Карного кодексу УССР, тобто підвищення своїх службових повноважень. Усім іншим заарештованим інкриміновано співучасть у скоєнні зазначеного злочину (статті 19 і 166 КК УССР) і пограбування особистого майна громадян (стаття 141 КК УССР).

Юристи НРУ вважають, що інрикімнування ст. 166 через ст. 19 є нонсенсом тому, що заарештовані повинні бути посадовими особами, а такої передумови нема.

З часу подій від 7-го листопада до моменту затримання О. Батовкін зазнав нападу з боку трьох невідомих осіб, які його обшукали і при цьому пошкодили одяг. Дві години пізніше він знову зазнав нападу з боку невідомих і побиття.

За кілька днів до затримання О. Ковальчука зустріли невідомі особи, один з яких назвався Івановим — працівником Залізничного РВВС Києва. Йому було запропоновано дати такі свідчення, які продиктують йому працівники міліції. У разі відмови йому грозили.

Під час розслідування кримінальної справи стосовно народного депутата С. Хмари з боку правоохоронних органів було чимало порушень чинного законодавства, а також загальновизнаних норм міжнародного права. Так порушені вимоги ст. 106 КК УССР, а саме: у протоколі затримання Хмари не подано підстав його затримання, мотивів, а також не зазначене місце затримання і відсутні пояснення з приводу затримання С. Хмари; затриманий не був взагалі ознайомлений з протоколом.

Форма і зміст протоколу не відповідають вимогам 12 Зведення принципів захисту всіх осіб, які затримуються або заарештовуються в будь якій формі (резолюція №43/173 Генеральної Асамблеї ООН 9-го грудня 1988 р.).

Брутально порушено сам порядок затримання С. Хмари, передбачений ст. 106-1 КК УССР, і положення про порядок короткочасного затримання осіб, підозрюваних у скоєнні злочину.

Представник Міжнародної Амнестії Ігор Бардин 26-го листопада зустрівся з заступником начальника слідчого управління прокуратури УССР Л. П. Бєліком і прокурором Києва В. І. Шевченком. Адвокат Бардин висловив занепокоєння з приводу арешту народного депутата й порушення слідчими органами громадських і політичних прав арештованого. Він висловив сумнів щодо необхідности позбавлення волі С. Хмари і наголосив, що у країнах західньої демократії позбавлення волі до відповідного рішення суду застосовується тільки до особливо небезпечних злочинців. Як представник Міжнародної Амнестії, І. Бардин попросив дозволу зустрітися з С. Хмарою, але не отримав такого дозволу.

УНС В ОБОРОНІ С. ХМАРИ

(У понеділок, 26-го листопада, Головний Екзекутивний Комітет УНСоюзу, за підписом головного предсідника Уляни Дячук вислав до голови Верховної Ради України Леоніда Кравчука листа в обороні Степана Хмари).

До
Верховної Ради України
на руки голови Леоніда Кравчука

Вельмишановний Пане Голово!

Стурбовані подіями у зв'язку із позбавленням депутатської недоторканості, а в слід за цим арештом депутата Верховної Ради Степана Хмари, звертаємось до Вас із закликом направити заподіяну кривду депутатові Степану Хмарі та покарати особи відповідальні за такі порушення законів і правопорядку.

Сподіваємось, що Ви ствердите після належної перевірки цієї справи, що:

1. Інцидент 7-го листопада ц. р. між полковником Ігорем Григор'євим та депутатом Степаном Хмарою був наперед підготованою провокацією. В ньому депутат Степан Хмара став в обороні безвинної жінки, яку напаствував покловник Ігор Григор'єв, переодягнутий по-цивільному.

2. Відібрання депутатові Степану Хмарі депутатської недоторканости було незаконним актом, проведеним без наленої перевірки справи та вислухання обох сторін. В добавок, рішення Верховної Ради в цій справі проведено без законного кворуму депутатів.

3. Арешт депутата Степана Хмари у приміщенні будинку Верховної Ради був таким же незаконним. Його вважаємо також актом терору проти демократичної групи депутатів, членів Демократичного Блоку.

Чекаємо нетерпеливо на звільнення з арешту депутата Степана Хмари та привернення йому депутатської недоторканости, а рівночасно на притягнення до судової відповідальности виновників цих провокаційних та незаконних дій.

З пошаною до Вас

Уляна М. Дячук
головний предсідник УНС

Копію Народній Раді
на руки голови Ігоря Юхновського

ЗАПРОШУЄ КЛЮБ СЕНЬЙОРІВ

Ню Йорк. — Клюб сеньйорів при Товаристві „Самопоміч" запрошує своїх членів і старше громадянство на товариську зустріч, яка відбудеться в суботу, 15-го грудня, о 2-ій годині по полудні у власній домівці (98 Друга авеню) в Ню Йорку.

ГЕЛЬСІНКСЬКА КОМІСІЯ ЗСА ВИСТУПИЛА В ОБОРОНІ С. ХМАРИ

Вашінгтон. — Арештування Степана Хмари викликало широкий відгук у вільному світі.

За підписами конґресмена Стена Гоєра і сенатора Денниса ДеКонсіні та конґресмена Дона Риттера вийшов лист Комісії Безпеки і Співробітництва в Европі (Гельсінкська комісія) Леоніда Кравчука, президента УССР, з домаганням розглянути негайно справу арештування С. Хмари на підставі існуючих тепер законів. Члени комісії зазначують у своєму листі, датованому 28-го листопада, що вони отримали багато листів і заяв з журбою, що арештування С. Хмари, як також інші акції, мають політичний характер і що при тому порушено існуючі закони.

Як відомо, в Києві перебуває український адвокат Ігор Бардин щоби на місці розглянути справу С. Хмари на підставі законів та звітувати про це до Міжнародної Амнестії в Лондоні і до тої самої організації в Канаді, на руки Роджера Кларка в Оттаві. Президент КУК д-р Дмитро Ціпивник звернувся окремим листом до Джов Кларка, міністра заграничних справ Канади, закликаючи його точно слідкувати за розвитком подій в Україні у зв'язку з арештом С. Хмари 17-го листопада.

І. Бардин після приїзду до Києва мав негайно зустріч із київськими адвокатами, які зорганізували йому побачення із прокурором Києва Володимиром Шевченком, з доручення якого арештовано С. Хмару. На зустрічі з В. Шевченком були також присутні заступник прокурора Степан Лутюк і Анатолій Бєлік, який прослідиує з доручення прокуратури справу С. Хмари.

У Ню Йорку відзначено Українців Року

Українці Року, організатори і гості після імпрези

Ню Йорк (ХВ-Ф). — Тут у неділю, 18-го листопада, в престижевому готелі цієї світової метрополії Плаза відбулося прийняття для вшанування дев'ятьох осіб — членів української громади в ЗСА, що своїм вкладом і безкорисною працею значно причинилися до підтримки та заохоти починів українців на батьківщині у різних ділянках їхнього життя, а зокрема у змаганнях за повну незалежність України.

Відзначення Українця Року стало вже традиційною імпрезою, що її кожного року влаштовує Український Інститут Америки. Цим разом імпреза була зокрема винятковою тому, що аж дев'ять осіб удостоїлися почести бути Українцем Року й кожна з них за справді винняткові зусилля допомогти там в Україні тим, кому цієї допомоги було найбільше потрібно. Цих осіб відзначено окремими плякатами, на яких вказано за що саме їх відзначається: проф. Вірка Балея, д-ра Романа Воронку, проф. Тараса Гунчака, Осипа Зінкевича, Віру Ковбаснюк-Шумейко, Надію Матківську, д-ра Зенона Матківського, проф. Омеляна Пріцака та д-ра Ахіла Хрептовського.

Святочний полуденок відкрив організатор імпрези Йосип Лисогір та покликав до слова-привіту президента УІА Володимира Назаревича, який коротко привітав всіх присутніх, а зокрема Українців Року та їхні родини, при цьому з'ясовуючи завдання і проблеми УІА, що їх приходиться вирішувати і поборювати, щоби дальше трудитися для добра і користи української громади. Приємною несподіванкою був привіт від президента ЗСА Джордж-

(Закінчення на стор. 3)

„ЛІСОВІ МАВКИ"

Чикаґо. — Тут в суботу, 24-го листопада, в Пластовій домівці відбулася перша рада підготовчого куреня УПС „Лісові Мавки". В раді взяли участь 22 пластунки, в тому дві з Канади. Курінний провід очолила пл.сен. Ліда Ткачук. Зацікавлені в приналежності до куреня повинні звертатися на адресу: Lidia Tkaczuk, 2235 W. Walton, Chicago, Ill. 60622.

М. Ґорбачов не поїде в Ослью

Москва. — Пресова служба президента СССР повідомила, що Міхаїл Ґорбачов відмовився від плянів поїздки в Осльо, щоб одержати Нобелівську нагороду миру в „традиційний нобелівський період" (9-10 грудня), хоч ще у вівторок, 27-го листопада, його пресовий секретар Віталій Ігнатенко заявив, що ця поїздка відбудеться. Як сказано у повідомленні ТАСС, „причина — переломний для країни момент і крайня завантаженість справами, які вимагають буквально постійної уваги і участи президента СССР".

„Звичайно, у Москві мають надію, що Нобелівський комітет зі зрозумінням поставиться до цього і погодиться вручити премію в інший час", — заявила пресова служба Ґорбачова, повідомивши, що він надіслав листи з відмовою від поїздки в Осльо голові норвезького Нобелівського комітету Ґідске Андерсон, прем'єр-міністрові Норвеґії Гарлем Брудтлянд, прем'єр-міністрові Швеції Інґварові Карлссонові і директорові-розпорядникові шведського Нобелівського фонду Стіґові Рамелеві.

Як зауважило норвезьке інформаційне агентство НТБ, комітет не любить переносити церемонію вручення нагороди, яка відбувається одночасно у Стокгольмі і Осльо 10-го грудня — в день народження Альфреда Нобеля, який помер у 1896 році. Коли Нобель писав у 1895 році свій заповіт, Швеція і Норвеґія були політично об'єднані. Ґорбачов повинен був дістати нобелівську медалю і грошову нагороду в сумі чотирьох мільйонів шведських крон (727 тисяч долярів) в університеті м. Осльо у присутності норвезької королівської родини.

Нобелівська програма, запланована, як звичайно, на 9-11-го грудня, повинна була включати, крім церемонії нагородження, бенкет, лекцію Ґорбачова і його зустрічі з норвезькими промисловцями та політичними діячами.

М. Ґорбачов став третім нобелівським лавреатом за останні 15 років, який не зміг приїхати на церемонію нагородження у зв'язку з політичними обставинами у себе на батьківщині. Всі троє — громадяни СССР або Східньої Европи. Різниця в тому, що Ґорбачов є головою держави, а двоє інших були дисидентами і зазнавали репресій. У 1975 році совєтський уряд не дозволив академікові Андреєві Сахарову поїхати в Осльо на тій підставі, що він знав військові таємниці, а в 1983 році засновник „Солідарности" Лєх Валенса не поїхав у Норвеґію, бо побоювався, що влада не дозволить йому повернутися у Польщу.

Премію Сахарова дістала його жінка Єлєна Боннер, а замість Валенси на церемонії були присутні його жінка Данута і син Боґдан.

„Ми були б захоплені, якби приїхала Раїса, — заявив секретар Нобелівського комітету Ґеїр Люндестад у відповідь на запитання, чи погодиться комітет на те, щоб Ґорбачов замість себе прислав жінку. — Але це вже нехай вирішують совєти".

РАДА БЕЗПЕКИ ООН ВИЗНАЧИЛА ДАТУ ДЛЯ С. ГУССЕЙНА

Ню Йорк. — Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй прийняла голосами 12 проти двох і одному стриманому резолюцію, яка включає також ультиматум для іракського президента Саддама Гуссейна. Від нього у великій мірі залежатиме тепер чи він виведе до 15-го січня 1991 р., як передбачає ультиматум, своє військо з окупованого Кувайту, чи його треба буде, після вигаснення цієї дати, викидати з Кувайту силою військ З'єднаний Стейтів Америки, Великобританії, Франції, Сирії, Єгипту і, правдоподібно, Ізраїля та інших альянтських держав, які співпрацюють із ЗСА на Близькому Сході і в районі Перської затоки.

Очевидно, диктатори типу С. Гуссейна ніколи не піддаються добровільно і тому він вже заздалегідь „запевнив" членські держави ООН, що він готовий до війни з Америкою (про інші держави нічого не згадується у його бундючній промові), яку він виголосив зараз після прийняття резолюції Ради Безпеки. У промові Гуссейн перестеріг головне командування ЗСА, що в його розпорядженні знаходяться нові софістиковані і прицизні протилетунські ракети, які можуть повністю зневтралізувати летунські рейди бойових літаків ЗСА, якщо вони порушать територію Іраку. „Ми будемо воювати так, щоб цілий цілий мусулманський світ був гордий з нашої поведінки і нашої бойової готовности", — заявив Гуссейн кореспондентам.

Політичні аналітики і кореспонденти в країнах на Близькому Сході думають, що режим Гуссейна використовуватиме тепер, більше як перед тим, закладників для тиску на Вашінґтон, але президент ЗСА Джордж Буш відразу перестеріг його, що 47 днів, які Гуссейн отримав від Ради Безпеки ООН для виведення свого окупаційного війська з Кувайту, можуть закінчитися передчасно, якщо він наважиться вбити, чи тероризувати хоч одного закладника, громадянина Америки.

Представник Китайської Народної Республіки в Раді Безпеки ООН, стримався від голосування. Вісім з усіх 10-ох змінних членських держав в Раді Безпеки, голосували за прийняття резолюції. Між ними були: Канада, Фінляндія, Румунія, Етіопія, Заїр, Колюмбія, Малайзія і Берег Слонової Кости. Проти голосували тільки Куба і Ємен.

Резолюція дозволяє З'єднаним Стейтам Америки і їхнім альянтам на Близькому Сході вжити військову силу, після вигаснення дати 15-го січня, якщо до цього часу Ірак не виведе своїх військ з Кувайту.

Резолюцією Ради Безпеки ООН не дуже удушевлені законодавці ЗСА в Палаті Репрезентантів і Сенаті. Чимало з них домагаються від президента Дж. Буша скликання надзвичайної сесії Конгресу для обміркування близькосхідного питання, зокрема конфлікту між ЗСА і Іраком. Згідно з передбачуваннями політичних спостерігачів і втаємничених у політичні справи осіб така сесія відбудеться незабаром.

СВ. МИКОЛАЙ В БРИДЖПОРТІ

Бриджпорт, Конн. (Т. Сливінський). — 59-ий Відділ УНСоюзу „Українська Січ" в Бриджпорті, запрошує св. Миколая відвідати українських дітей 9-го грудня 1990 року о год. 3-ій по полудні в залі Української Католицької Церкви, 457 Noble Ave. Проситься зголошувати дітей до: Л. Вучек, тел.: 378-8077, або до І. Демків, тел.: 377-1932.

У СВІТІ

ГАЗЕТА „ВАШІНҐТОН ПОСТ" повідомила, що совєтський уряд, через свою амбасаду у Вашінґтоні погодився видати в'їздну візу для Ніколаса Данілоффа, який в 1986 році відсидів два тижні в Лєфортовській тюрмі в Москві за „шпигунство" в користь З'єднаних Стейтів Америки. В тому часі Н. Данілофф був офіційним кореспондентом журналу „Ю.С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" в Москві. Тоді совєтські власті виміняли його за свого правдивого шпигуна Ґеннадія Захарова, який офіційно працював в бюрі генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй. Данілофф викладає тепер журналістику і совєтську культуру в університеті Нортістерн в Бостоні. Весною 1991 року він плянує відвідати знову СССР в рамках програми предметів, які він викладає.

НОРВЕЖЗЬКА ГАЗЕТА „Афтенпостен", покликаючись на заяву генерального секретаря Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) Манфреда Вернера, пише, що Совєтський Союз перекидає велику частину своїх воєнних літаків різного типу з Центральної Европи в північну частину Кольського півострова. Відомо ж бо, що цей район СССР віддавна становив суцільний військовий полігон. Норвеґія і Фінляндія вже віддавна висловлювали, турботу, що СССР перекидає свої збройні сили і більшу частину зброї та амуніції на північ, в райони слідуючі з тими двома країнами. Вернер заявив кореспондентові згаданої норвезької газети, що керівництво НАТО знає про це і ледве чи потрібно драматизувати цю справу.

БРИТАНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО закордонних справ порадило студентам з країн Близького Сходу, зокрема з району Перської затоки, не виїжджати з Англії на святочні вакації і взагалі не рухатись поки справа конфлікту за Кувайт не буде полагоджена. Виглядає, кажуть деякі кореспонденти, що в міністерстві побоюються воєнних акцій, хоч про це в повідомленні нічого не сказано.

ЛЄХ ВАЛЕНСА, КЕРІВНИК вільної профспілки „Солідарність" в Польщі і поважний кандидат на президента, телефонував після першої тури виборів, до колишнього прем'єр-міністра і також кандидата на президента до першої тури Тадеуша Мазовецького, щоб він і його прихильники допомогли йому виграти вибори. Як відомо, друга тура виборів на президента відбудеться в Польщі 9-го грудня. Виглядає, що Л. Валенса, маючи ще кілька днів до диспозиції намагається збільшити свої шанси вибору. Ярослав Качинський, редактор профспілкової газети заявив кореспондентам, що існуючі непорозуміння між Л. Валенсою і Т. Мазовецьким відходять тепер на другий плян. Він додав, що поляки повинні підтримати Валенсу, бо інакше заплановані ним реформи не здійсняться

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ Франції Ролян Дюма заявив кореспондентам, що його країна напевно підтримає американську воєнну акцію проти Іраку і вишле, якщо треба буде, більші військові частини до Савдійської Арабії, а також воєнні кораблі в район Перської затоки. Дюма підкреслив, що Франція надіється на мирне полагодження конфлікту, але у випадку воєнних дій вона стоятиме по стороні ЗСА й інших альянтських держав. Покищо в Савдійській Арабії знаходиться понад 5,000 французьких вояків і певна кількість бойових кораблів. Франція підтримає також резолюцію Ради Безпеки ООН, яка домагатиметься виведення іракських військ з Кувайту і визначить ультимативну дату для Саддама Гуссейна. Іншої альтернативи, ані ЗСА, ані інші західні держави не бачать.

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО ІЗ ТВЕРДЖЕННЯМИ двох високо поставлених республіканців, президент Джордж Буш застановляється над тим, щоби в грудні скликати надзвичайну сесію Конґресу для розгляду можливости ужиття збройної сили в околицях Перської затоки. Сенатор Баб Дол з Кензасу, який зустрічався минулої середи з президентом у Білому Домі, думає, що це відбудеться ще перед 25-им грудня. Його думку також підтримав сенатор Джан Ворнер з Вірджінії, член сенатської Комісії збройних сил. Жоден із сенаторів не суґерував будь-яких подробиць, що мали б розглядатись на сесії. Одначе високі стажем працівники Конґресу уважають, що президент Буш пропонуватиме схвалення подібної резолюції, яку запропоновано в Організації Об'єднаних Націй та яка дозволить ЗСА в потребі ужити збройну силу для видворення іракських військ з Кувайту, якщо вони самі не уступлять до 15-го січня 1991 року.

ЯК ЗАЯВЛЯЮТЬ ФЕДЕРАЛЬНІ експерти в справах здоров'я, статистика за останніх чотири роки виказує значний спад передбаченого середнього віку чорних громадян ЗСА. Цей спад був настільки помітним, що вплинув також на загальне обрахування середнього віку всіх громадян ЗСА, твердять дослідники у Крайовому центрі статистик. Нові обчислення базовані на немовлятах народжених у 1988 році, останній рік, коли докладно проаналізовано надіслані центрові дані. Ці обрахування виявили також алярмуючо широку прогалину середнього віку між білими та чорними громадянами.

ДВА КОЛИШНІ ШЕФИ штабу американських збройних сил переконували Уряд президента Джорджа Буша відкласти на дальші пляни будь-які військові акції проти Іраку, а натомість дати більше часу існуючим економічним санкціям. Виступаючи перед сенатською Комісією збройних сил адмірал Вілліям Кров сказав: „Якщо економічні санкції вповні оправдають себе в 12 до 18 місяців, замість шість, то на мою думку це буде куди кращим, ніж можливість людських жертв та іншого лиха, що завжди приносить війна". Цієї думки був також і другий колишній шеф штабу ген. Дейвид Джовнс, що виступав разом із адміралом Кров. Крім цього в останніх тижнях ген. Норман Шварцкопф, командир американських збройних сил Персьокі затоки, та ген. Алфред Ґрей, командир морської піхоти, також дораджували не спішитися з війною, а дати більше часу на економічні санкції.

НАУКОВЦІ ЗРОБИЛИ великий крок вперед у позначенні контур критичного просмику, крізь який вірус хвороби АІДС продістається до білих тілець людської крови. Вони сподіються ужити результати цих дослідів при винаході нових ліків, які створювали б для цього рівуса пастку і обезсилювали його. Цим просмиком віруса АІДС є природний компонент білих тілець крови, так званий рецептор СД4. Цей рецептор є з протеіни-білка, що знаходиться на поверхні клітин, де він звичайно виконував функцію приманюючої імунітетної системи проти всякого рода хворіб. Але вірус АІДС знайшов спосіб приліплюватися до молекул рецептора та цим способом проникає в клітини.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N J 07303

Неповажні поради поважних людей

Від початку вересня цього року товчеться справа Іраку й Кувайту. Здавалось би, що всі її подробиці вже докладно з'ясовані. Ірак із своїм диктаторським президентом Саддамом Гуссейном мав прикордонну суперечку з сусіднім Кувайтом. Гуссейн запевнив єгипетського президента Госні Мубарака, що обмежується до погроз Кувайтові, але на нього не нападатиме. Зламав приречення, збройно окупував Кувайт і по-варварськи повівся з його автохтонами. Рада Безпеки ООН наталврувала цей акт аґресії. Савдійська Арабія лякається дальшого аґресивного походу Саддама Гуссейна, просила Америку дати їй збройну охорону. Виявилося, що Саддам Гуссейн — очманілий амбіцією влади, після невдачної восьмилітньої війни з сусіднім Іраном, рішив заволодіти багатим на нафту обширом Перської затоки і таким чином диктувати країнам, які не мають власного „чорного золота", необхідного для промислу і хатнього вжитку. Виявилося теж, що Саддам Гуссейн роками купував у різних країнах, включно з Америкою, різну зброю та здобув складники, потрібні для створення атомової зброї.

Президент Буш відгукнувся на заклик Савдійської Арабії і почав висилати туди військо, стаціоноване на савдійській пустелі. Рада Безпеки ООН наклала була на Ірак економічні санкції та пізнішою, новою резолюцією ООН санкціонувала економічну бльокаду Іраку. Саддам Гуссейн схопив всіх чужинців, у цьому числі понад тисячу американців, як закладників і з американських закладників зробив уперше у світовій історії — неначе живий мур, розмістивши їх у об'єктах, які були би бомбардовані у випадку війни. Всі заходи, щоб Саддам Гуссейн мирно й добровільно відкликав війська з Кувайту, не вдалися. Саддам грав і грає на зволікання та в міжчасі закріплює свою збройну силу, яка охоплює теж ракети газовими й бактероологічними „головками", на терені Кувайту. Державний секретар Джеймс Бейкер зумів створити велику міжнародну коаліцію під кермою ЗСА й ізолювати Ірак. Надія Саддама, що мусулманський світ поведе проти Америки „святу війну" не вдалася, бо більше частина світу, лякаючися аґресії Іраку приєдналася до коаліції Америки. Остання фаза цієї тримісячної міжнародної драми така, що Рада Безпеки ООН схвалила в четвер 29-го листопада 1990 нову резолюцію, щоб привернути тамошню давню владу до 15-го січня 1991 року, а коли цього іракський уряд не вчинить, то Організація Об'єднаних Націй дозволяє силою примусити Ірак.

Тим часом можна слухати й придивлятися телевізійним екранам, скільки неповажних слів витрачають не тільки пересічні громадяни, стривожені можливістю вибуху війни, але й конґресмени і сенатори та колишні члени американського Уряду. Ясно, ніхто не хоче війни і волів би, щоб цей конфлікт закінчився мирно. Але ситуація зайшла в сліпий кут і то виключно з вини арабського Гітлера, Саддама Гуссейна, який перерахувався у своїх аґресивних плянах і не може завернути, щоб „не втратити обличчя". Наприклад: колишній секретар оборони Шлесінджер дораджує вичекати ще рік, бо тоді, мовляв, економічна бльокада присилує Саддама до капітуляції. Видатні демократичні члени Палати Репрезентантів і Сенату заперечують президентові Бушеві право розпочинати війну без попередньої згоди Конґресу. Деякі з них вимагають, щоб „переговорювати" з Саддамом Гуссейном — не подаючи, на якій базі можна би переговорювати, коли тут нема місця на компроміс. Наймудріше заявив колишній державний секретар за президентури Ричарда Ніксона, Генрі Кіссінджер: коли на пустелі Савдійської Арабії зосереджено 400,000 війська з усіма родами зброї (не рахуючи велетенські морські і летунські фльоти) — то не можна тримати цю армію рік чи довше...

Іракський міністер закордонних справ згори заявив, що Ірак „не скапітулює". Знову президент Буш кількакратно заявив: „Не можна нагороджувати аґресора". Чуємо, що все ще є змога виминути збройний зудар. Це було би чудо. Світ і людство привітали би радісно таке чудо, але в історії воно рідко трапляється.

Володимир Яців

СОЮЗ РОЗПАДАЄТЬСЯ

Коли світ заінтригований подіями в Перській затоці, то в тому самому часі відбуваються суспільно-політичні зрушення у Совєтському Союзі. Силоміць створений московськими баґнетами СССР, починає розпадатися. В останніх трьох місяцях поглиблюються щілини в імперській структурі, які заповідають ще більшу кризу на суспільно-політичному і економічному відтинках, яка може в короткому часі допровадити до катастрофи. У зв'язку з таким критичним положенням, Ґорбачов і його уряд стараються стримати поширення щілин різними своїми потягненнями на відтинку зовнішньої політики.

Вони стараються бути частиною економіки Західньої Европи і тому підтримують політику Заходу, а головно Америки в Перській затоці погоджуються на скорочення наземних військ в Европі, і також можливо, що вони підпишуть договір в справі стратегічної зброї. У зв'язку з таким кризовим положенням у Совєтському Союзі напрямні зовнішньої політики Заходу, в цьому і ЗСА, повинні радикально змінитись, — кажуть політичні аналітики, колишні дорадники у Вашінґтоні. Вони є цієї думки, що ЗСА повинен допомагати тим п'ятнадцятьом республікам вийти з цього примусового союзу і стати самостійними демократичними державами. Без сумніву, така моральна і матеріяльна допомога цим союзним республікам буде підтримкою демократії у цих окупованих країнах.

Нині зовнішню політику Заходу треба перевірити і змінити на підставі важливих фундаментальних зрушень, що сталися в СССР, який зчасом може перестане існувати. Навіть Ґорбачов визнав у виступі в Одесі до старшин армії, що сьогодні міжнаціональні напруження, „не вдаряють нас усіх так, як ситуація на відтинку економічному". Правда, що Союз Совєтських Соціялістичних Республік, знайшовся в такому кризовому положені, що вичерпав усі можливості, щоб далі існувати. Тому вихідною точкою зовнішньої політики Заходу повинен бути не новий договір, який виготовили прихильники імперії, але повинен бути включений у його праці на відтинку зовнішньої політики національний принцип цих республік. Треба ствердити, що п'ятдесят відсотків населення Совєтського Союзу — це не росіяни, а приналежні до різних народів, і тому будучому новому Союзові, з новою назвою і новим договором, прийшлося поборювати поважні проблеми на політичному відтинку, щоб втримати цього роду Союз республік.

Однак виглядає, що вже не конечно поборювати потягнення Ґорбачова на відтинку його внутрішньої політики, бо суспільно-політичні рухи вказують на це, що Совєтському Союзові приходить поволі загибель, і він не буде вже заступлений пляном прем'єра Рижкова, чи новою назвою, як Союз Суверенних Соціялістичних Республік. Не треба забувати, що в останньому часі пресові звідомлення відтворюють більшу скалю умотивованих заворушень у різних частинах Совєтського Союзу, що їх поборюють війська КҐБ. Із пресових повідомлень можна довідатись, що відбуваються зудари між військами КҐБ, а партизанами, які диспонують танками і гелікоптерами, наслідком яких були вбиті і поранені. В деяких республіках був проголошений вийнятковий стан наслідком соціяльних заворушень, як теж національно мотивовані зудари спричинили втечу маси людей, які стали бездомними громадянами.

Великою смертельною небезпекою для Совєтського Союзу є зріст національного відродження у таких республіках, як Україна, Білорусь, і в інших республіках, які проголосили суверенітет. Верховна Рада України прийняла декларацію про суверенітет, включно з рішенням творити власні військові сили, не бути членом якогось мілітарного бльоку, не продукувати, поширювати і вживати нуклеарну зброю. Треба ствердити, що проти декларації про суверенітет виступають російські шовіністи, які своїми псевдонауковими обґрунтуваннями „єдиного економічного простору", маскують російський імперіялізм. Проте, незважаючи на це вороже ставлення до проголошення декларації про суверенітет в поодиноких республіках, національне відродження стало поширюватись не тільки в Україні, але теж в інших республіках. А це лиш початок конкретних проявів відродження на суспільно-політичному відтинку, які відкидають домінування Москви з її однопартійним союзним урядом. Дуже важливим фактором у внутрішній політиці Ґорбачова і Єльцина, на думку політичних аналітиків, є так звані сепаратистичні тенденції у поодиноких республіках, що їх вони поборюють різними каґебівськими методами. На жаль, треба ствердити, що демократичний Захід на такі потягнення тоталітаристів мовчить і продовжує свою політику допомоги останній імперії втриматись при житті. Виглядає, що для цих двох лідерів, внутрішньо-політичні справи СССР, мають багато більше значення, навіть як глибока економічна криза, яка може бути однією з причин упадку не тільки уряду Рижкова, але й імперії.

Не припиняє також бити на сполох партійна і незалежна преса в Совєтському Союзі, яка висловлює побоювання громадян у зв'язку з цим кризовим положенням, що може спричинити вже в недалеких зимових місяцях голод. Державний щоденник „Ізвєстія" помістив статтю прихильника Ґорбачова, Станіслава Кондрашова, в якій він остерігає політичних лідерів, щоб вони перестали нищити один одного, але знайшли якнайшвидше розв'язку цієї глибокої суспільно-політичної і економічної кризи. Він сказав, що „коли раціонованого хліба стає раптово менше і менше, то громадяни є готові пожертвувати їхнім політичним видовищем". Знову депутат Верховної Ради Валентина Ґуділіна повідомила, — що в її окрузі скоро буде правдивий голод, і тому вона апелює до пляновиків, щоб в її Москві було стисле раціонування харчів і одягу.

Такий внутрішньо-політичний і господарський стан занепокоїв не тільки громадян країни, які є об'єктом цієї нищівної економічної структури, але самих лідерів цієї системи, які надіються по деяких незначних змінах в системі, і підписанням нового договору з поодинокими республіками, що їм пощастить відвер

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про тих, хто шукає

Цей під кожним оглядом пропам'ятний для нас усіх рік — став не лише роком відродження в Україні, роком широких зустрічей і глибоких, зворушливих переживань — але також роком шукань. З відкриттям можливостей взаємних відвідин, живішої переписки і комунікації з Україною, прийшло після майже півсторіччя відокремлення, бажання шукати і, як можливо, віднаходити членів родини, приятелів, шукати охочих переписуватися, обмінюватися пресою, відеокасетами — одним словом спілкуватися якмога жваво та широко.

Які дивні і зворушливі ці шукання і як хочеться допомогти у цьому, щоб вони були успішні. Недавно ми мали нагоду бути посередником у таких шуканнях, коли гостями в ЗСА були хористи хору „Гомін" зі Львова. Десятки листів, адрес, запитів про давно незнаних членів родини, які „колись" виїхали до ЗСА, залишилися у мене в руках, як посередника, що добровільно погодився допомогти.

Багато із цих спроб зв'язків дійшло до адресатів, а деякі викликали зворушливі відгуки і подяки, коли, наприклад, вперше зустрілася родина після понад 40 років розлуки. Часом треба було справді майже детективних шукань, коли питання з України було: „Такий то, а такий жив у Пенсильванії, помер у 1966 році. Хто з членів його родини живе на цьому місці?" Але якось пощастило і цю майже неможливу історію розв'язати з допомогою відділів УНС.

Але ці шукання це лише крапля в морі. Наш щоденник постійно подає тепер оповістки про такі пошуки, подібні знаходимо в усій українській пресі, яка появляється поза межами України. А поруч із цим пливуть листи із різними бажаннями зв'язків, які шукають за охочими відгукнутися.

Ось у Полтаві створився тепер клюб англійської мови і його члени подали адреси, щоб з ними переписуватися і в цей спосіб допомогти нашим землякам швидше і краще вивчити англійську мову — яка сьогодні дуже на часі.

Ось зголосилася мешканка Ленінграду, українка. Вона організує українське об'єднання для наших туристів, які відвідують Ленінград і хоче мати зв'язки з цими, хто плянує заскочити до Ленінграду і бажає оглянути його, чи познайомитися з тамошніми українцями.

Ось молода українка, яка має родину у Львові, а сама живе в Чехо-Словаччині шукає молоду українську людину її віку (у неї 20 років), яка хотіла б з нею переписуватися, і прислала до редакції свою адресу.

Ось подібного листа написала молода українка до Українського Музею у Ню Йорку, а учні школи в Дніпропетровському переслали цілу листу адрес в цій самій цілі.

А тут перед нами ціле велике звернення Українського Авдіовідеоцентру при Чернігівському обласному Товаристві Української Мови ім. Т. Шевченка, яким це товариство просить присилати для демонстрації серед української громади відеокасети та авдіокасети фільмів з української діяспори релігійної тематики, дитячих, спортових, природничих і усіх, які показують різноманітне життя наших українських громад в діяспорі. Ще і зазначують, що коли такі відеокасети є англійською мовою, цей новий центр займеться дубльованням їх українською мовою. Шукають також за українськими книжками, що появилися в діяспорі.

Здається листа тих, хто шукає не кінчаться і майже кожного дня чи тижня до неї долучуються нові докази різного роду шукання. Чи віднайдуть наші земляки з України все те, чого шукають у нас?

О-КА

Адреси всіх перелічених вище „шукачів" є у мене.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

Микола Мушинка

ЗАКАРПАТСЬКА УКРАЇНА ЧЕХАМ?

Коли в Києві проходив 2-ий З'їзд Народного Руху, тобто наприкінці жовтня, у Празі відбулись І-ші загальні збори Товариства друзів Підкарпатської Русі, в яких узяло участь 320 людей, головним чином, чехів, що народилися або жили в Закарпатській Україні у міжвоєнний період. Була на зборах і делеґація Товариства карпатських русинів із Ужгороду, статус якого не дуже різниться від статусу новоствореного чеського товариства.

Основним завданням новоствореного Товариства друзів Підкарпатської Русі є „культурна, економічна і громадська співпраця чехів та словаків із підкарпатськими русинами". Його кінцева мета — повернення колишньої Підкарпатської Русі, тобто нинішньої Закарпатської области УССР до складу Чехо-Словаччини.

У празькій газеті „Lidova demokrasie" з 2-го листопада опубліковано коментар Фердинанда Пероутки до вищезгаданих зборів під назвою „Підкарпатська Русь ще живе!"

Автор вважає приєднання Закарпатської України (яку він послідовно називає терміном „Підкарпатська Русь") до Совєтського Союзу, актом, що суперечить міжнародному праву. Він пише: „Всупереч дійсним міжнародним зобов'язанням Сталін просадив приєднання т. зв. Закарпатської України (яка ніколи не існувала) до Совєтського Союзу. Тимчасові національні збори ЧСР у 1945 році підлягли тискові експансивного сусіди та ухвалили закон про корекцію державних кордонів, уже без Підкарпатської Русі. Цей юридичний акт, який ніколи не був підтверджений дійсними Національними зборами (тимчасові Національні збори не були обраними, але йменованими і не було в них представників Підкарпатської Русі), є недійсним від самого початку, як і всі інші вимушені акти".

Тут же він перераховує кривди, спричинені „підкарпатським русином" після війни: масові депортації у Сибір, ліквідація Греко-Католицької Церкви, денаціоналізація тощо. „Підкарпатських русинів" він уважає окремим самостійним народом, який, на його думку, хоче жити у складі Чехо-Словаччини. Цю свою думку він підкреслює і авторитет прем'єра чеського уряду Петра Пітгарта, який недавно побував на Закарпатті і наочно переконався, що ідея приєднання цього краю до Чехо-Словаччини там живе й досі.

Один з учасників установчих зборів — лікар А. Думнич з Мукачева ніби заявив: „Наша золота Прага є і золотою Прагою підкарпатських русинів".

Статтю у газеті „Lidova demokracie" Фердинанд Пероутка закінчує словами: „Чи в недалекому майбутньому будуть підкарпатські русини і їхня прекрасна земля повернені до зв'язку народів чехів і словаків, про це вирішить міжнародний і внутрішній розвиток. Дотепер для здобуття симпатії Підкарпатської Русі з економічного боку робить куди більше угорський, ніж чехо-словацький уряд".

Кілька днів раніше (30-го жовтня) в цій же газеті було опубліковано статтю „Що діється на Підкарпатській Русі?", присвячену відкриттю пам'ятника Шандорові Петефі на колишній площі Т. Г. Масарика в Ужгороді. В статті анонімний автор пише про посилений інтерес угорського уряду до Закарпаття і на один рівень з ним ставить інтерес уряду Української ССР до цієї землі „досі званої Закарпатською Україною".

Тут же наведено, що Товариство друзів Підкарпатської Русі має своїх членів у цілому світі, зокрема в ЗСА, Канаді та Великобританії.

Хочу нагадати, що Союз русинів-українців Чехо-Словаччини, як репрезентант чехо-словацьких русинів-українців, уже кілька разів відмежовувався від територіяльних претенсій на Закарпатську Україну. Ми відмежовуємося і від територіяльних домагань новоствореного Товариства друзів Підкарпатської Русі. Ми вважаємо цю справу остаточно вирішеною. Не може бути ніяких сумнівів, що „підкарпатські русини" є складовою частиною українського народу. А якщо так, то їх майбутнє є у вільній незалежній суверенній Україні. Ні Угорщина, ні Чехо-Словаччина не може претендувати на цю і справді прекрасну землю.

Іванна Зельська

ВІНОК УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТИ

У наш час, приспішеного темпу життя, ми з нетерпеливістю ставимось до багато скороминаючих проблем, бо хутко хочемо довідатися про закінчення, чи вислід наших сподівань. Це явище в наш час поселення оправдане і тому ми включилися у безнастанний поспіх цього континенту. Трохи не так було в Україні давніше.

Українці на своїй території жили і живуть давно і протягом довгого часу існування нації витворили особливу обрядовість — гарні звичаї, що виховували морально здорову людину в добі далекій до прийняття християнства нашими предками. Не всі давні народні звичаї українців практиковані досі в новішій обрядовості. Деякі так вросли в народний побут, що його прийняла церковна ієрархія і вони затримались у деякій зміні до наших днів. Вони — ці звичаї — пережили разом з народом всі зудари долі, що щедрою хвилею тяжких переслідувань навалювалися на Україну.

До тих народних звичаїв, що ввійшли в обрядовість наших днів, належить вінок. І про нього дещо пригадаємо тим, кому призабулося, чи тим кому це треба знати. В українській обрядовості вінок сплітали переважно з барвінку, квітів, зілля, колосся, вічно зелених порід ялини або смереки. Ці вінки символізували признання, подяку, нагороду, завершення праці тощо. В народній обрядовості сплетений вінок представляв також деякі чесноти, як невинність, пошану, чи бажання щастя, успіху, матеріяльного добра — багатство.

У побутовій масі українці були хліборобами і це відбилося на їхній духовості та народних звичаях. На закінчення жнив у полі відзначали особливою обрядовістю, сплітаючи вінок з колосся, а цілий цей обряд називався обжинки. Попереду з поля дівчата несли сплетений вінок, решта женців, що їх супроводили, разом з ними співали жнивних пісень. В хаті багатих господарів зустрічали їх частуванням, вечерою, та музиками, що приґравали до танцю. У менш заможних господарів, дещо скромніше відбувався увесь традиційний обряд обжинок.

Урочистим звичаєм українського села було весілля, де забавлялася велика близька й дальша родина, а деколи й односельчани. У цьому народному обряді скупчилось ось так уживання вінка. Перед весіллям — це обряд вінкоплетення. До молодої сходилися її подруги, щоб спільно перебути вечір прощаючись з її дівуванням. Співаючи обрядових пісень, вони плели з барвінку вінок на голову молодої. Деколи був він досить рясний і тяжкий із вплетеними символічними прикрасами. В пізніших часах весільні вінки були менші. Тепер сплітають з мірти два малі віночки, які у час вінчання у церкві є на головах обоїх молодят, що має значіння — бажання довгого щасливого життя.

Готовлячись заздалегідь до весілля, обов'язком молодої було обійти всіх запрошених на її весілля. Вона цей народний звичай виконувала з початком двох своїх подруг — майбутніх дружок. При тому молода, що була (в народній ноші) обперезана крайкою чи поясом, при боці мала на ньому прив'язану спечену малу хлібину у формі вінка. Схиляючись у доземному поклоні, а деколи падаючи до ніг запрошуваних, вона притримувала рукою цю хлібину — вінок, щоб не торкнувся землі, бо він символізував — святий хліб, якого шанували. Якби кусок їстивного хліба комусь припадково впав на землю, то належало його піднести і поцілувати — перепросити за зневагу. В Україні хліб був цінений, а його можливий брак віщував голод.

Віночками з польових чи городових дрібних квітів декорували свої голови сільські дівчата в будень і у свято, а деколи лиш сезоновою квіткою — чи калиною. У час Великодня, виконуючи традиційні гаґілки, дівчата виводили хоровід — ішли колом і співали: „Вію, вію, вію вінець" або „Розвію, розвію, розвію вінець". Тут самі дівчата, ступаючи в хороводі, наслідували живий вінок, про який співали.

Літньою порою молодь справляла свято Купала. Хлопці на узліссі розкладали велике вогнище, а потім стрибали через нього. Дівчата в тому часі збирали квіти, плели з них вінки, та пускали їх плисти долі рікою чи водою, а при тому вінками ворожили свою майбутність — подружжя. Цей народний звичай забувся і сучасники майже його не практикують. У новіших часах деякі молоді дівчата стараються його впроваджувати у змодернізованій формі.

Одним із дуже давніх звичаїв українців є обряд Свячення Зілля. Цей обряд практикований у нашій Церкві, при кінці серпня на святочний день Успіння Пресвятої Богородиці. Тоді посвячують букети з городових, чи пільних квітів. Раніше в деяких околицях сплітали малі віночки з лікувального зілля, та по освяченні їх у церкві засушували підвішені під стріхою хати. Сплітали їх переважно зі шалвії, подорожника, полину, рум'янку, або таких рослин, якими в даній місцевості вміли лікувати. Опісля до сплетених віночків додавали ще „цьвіт" липи і ягоди зрілої калини. В разі стихійного нещастя, пошести, слабости, з них виготовляли ліки, що успішно допомагали. Це не були забобони неосвічених людей, а справжня давня суспільна опіка — допомога, що їх тепер заступили фахові медики.

Не абияке примінення у народному побуті мав і має вінок у час похорону. Його сплітали з вічно зелених віток ялини або смеречини, ставили зразу перед покійником, як символ пошани й любови до померлого. Опісля на всипаній могилі, на хресті залишали принесений вінок, а якщо було їх кілька, то й могилу ними вкривали. Цей звичай із давнього мало змінився і хіба лиш тим, що замість вінків замінено його китицями квітів.

Дещо новіше примінення в церковному обряді має вінок першого Святого Причастя сплетений із мірти на головках малих дівчаток, або квітка з міртою у вилогах убрання хлопчиків, що в той час висловлює бажання довгого життя з Богом усіх юних причасників.

Можливо я не зібрала всі народні звичаї плетених вінків, бо неможливо схопити всі райони України, що мали численні відмінності, які можуть пригадуватися. Народні звичаї зчасом міняються або забуваються, тому про них треба пригадувати, щоб ми були свідомі великих обрядових цінностей, виплеканих нашими предками на рідній землі України.

ІТАЛІЙСЬКИЙ СУД В Трієсті засудив заочно двох громадян СССР, кожного на 10 років тюрми, за шпигунство в користь Москви. Суд розглядав справу 57-річного Віталія А. Попова і 46-річного Ніколая К. Смітанкіна. Обидва шпигуни намагалися купити за гроші від громадянина Італії засекречену документацію військового характеру. Ще в 1989 році італійська контррозвідка виявила незаконну діяльність шпигунської групи КҐБ в Трієсті, яка значно підірвала бойову спроможність Італії, бо міністерство оборони в Римі мусіло цілковито міняти деякі стратегічні пляни з огляду на викрадення і викуп важливих військових документів. Джорджія Станчіча, громадянина Італії югославського походження, судили окремо і також засудили на 10 років тюрми.

ВЕРХОВНА РАДА Молдови визнала незаконними вибори, які відбулися у так званій Придністрянській республіці, у яких брало участь 380,000 виборців. Причиною для проголошення республіки і виходу зі складу Молдови було те, що в тій частині живе більшість українського і російського населення, яке не погоджується з політикою теперішніх керівників Молдови і дискримінацією національностевих груп.

У Ню Йорку...

(Закінчення зі стор. 1)

жа Буша, що його відчитав Й. Лисогір. у своєму привіті президент Буш пересилає гратуляції всім відзначеним, при чому підкреслює, що американці українського походження завжди відігравали важливу ролю, коли йшлося про свободу, справедливість та самовизначення.

Господиня цьогорічного святочного полуденку-прийняття Слава Рубель, перед офіційним „Ласкаво просимо, пригощайтесь" влучно підкреслила, що „1990 рік, для кожного українця — це рік України, який завершено радісним днем проголошення суверенітету України в Києві 16-го липня 1990 року та попросила молоду гостю з України співачку Оксану Кровицьку відспівати американський та український гимни, а відтак звернулася до о. протопресвітера Володимира Базилевського, настоятеля української православної катедри св. Володимира в Ню Йорку, провести молитву. У дальшому ході програми Володимир Баранецький, заступник президента УІА, відчитав привіт управи Українського Музею в Ню Йорку, а тоді Ліда Савойка, член Ради директорів УІА, представила гостей за почесним столом.

Непередбаченою точкою програми був особистий привіт всім відомого підприємця-фінансиста та власника готелю Плаза, Дональда Трампа, якого представив гостям Й. Лисогір, запевняючи всіх, що несподіваний гість не прийшов за позичкою.

Першою точкою мистецької програми був виступ співачки О. Кровицької, яка своїм милозвучним голосом збагатила цю святкову імпрезу, виконуючи клясичні та народні пісні при умілому акомпаньяменті піяністки Т. Чекіної-Криси. С. Рубель вітала окремо та представила гостям минулорічних Українців Року заслужених для української культури мистців пензля, пера і слова, Святослава Гординського та Лідію Крушельницьку. Наступною точкою мистецької програми був виступ талановитого молодого піяніста з України Миколи Сука, який своєю вискоякісною грою збагатив імпрезу.

Своєю черговістю В. Баранецький представив та попросив до слова депутата УССР і СССР Володимира Яворівського, який побажав всім відзначеним добра та щастя, при чому підкреслив, що це „люди з новітньої української історії". Він також проголосив, що йому припала надзвичайна честь, а з тим і велика приємність, згідно з рішенням Верховної Ради України надати перше новостворене відзначення жінці-матері Наді Матківській за допомогу дітям-жертвам Чорнобиля, якраз тут на цій імпрезі.

У своєму слові В. Яворівський говорив про хвилюючі зміни в Україні, повні сподівань кращого майбуття, при чому підкреслив, що час мітинґів, голослів'я, хоч будуючого, пройшов, тепер пора братися за серйозне ділове проведення в життя накреслених впродовж останніх місяців плянів, що в майбутньому мають привести до справжньої суверенної України.

С. Рубель попросила до слова д-ра Юрія Спіженка, який заявив, що його передбесідник вже все сказав і йому залишається тільки ще раз побажати добра всім відзначеним і при тому подякувати українській громаді ЗСА і Канади за дотеперішню допомогу дітям-жертвам Чорнобиля та прохати не забувати про них в майбутньому. До слова запрошено Г. Удовенка, голову місії до ООН, який привітав нагороджених і дякував за те, що його з дружиною запрошено на цю імпрезу.

Опісля вручили плякати і відчитали кожну на переміну англійською та українською мовами Й. Лисогір і В. Баранецький. Нагороджені в свою чергу дякували за це вирізнення і висловлювали вдячність всім тим, що допомагали їм, а в першу чергу своїм рідним.

З іншою подякою виступила В. Ковбаснюк-Шумейко, яка подякувала не тільки від себе, але в першу чергу від всіх українців — уродженців Америки, що впродовж довшого часу, як будь-хто, зуміли в той чи інший спосіб допомагати рідним в Україні та тим, які приздили сюди впродовж всіх іміґраційних процесів минулих десятиріч, і в їх імені прийняла вона цю першу нагороду-вирізнення Українця Року.

З милим повідомленням виступив Й. Лисогір, проголошуючи, що В. і А. Шумейки зложили даток 10,000 дол. в додатку до такої ж суми, що її вони склали попередньо на потреби Руху. Також вплинула сума 10,000 дол на Рух від М. і Ю. Бачинських, відомих меценатів української громади в діяспорі, та 5,000 дол. на цю ж ціль від д-ра Любомира Романкова. За всі ці щедрі пожертви зі зворушенням в імені Руху подякував В. Яворівський.

Цей полуденок закінчив Й. Лисогір, дякуючи всім, що його зорганізували та своїм хистом і працею звеличали Українців Року, а о. д-р О. Гавкалюк все ж таки кінцеву подяку за все склав Всевишньому молитвою „Отче Наш".

Союз...

(Закінчення зі стор. 2)

нути небезпеку, що наближається і втримати імперію. Але, на дорозі відвернення цієї небезпеки стоїть не тільки економічний фактор, але теж першого значення політичний фактор, який їм нині тяжко прийдеться переборювати, щоб втримати цей Союз.

Про катастрофічний упадок економіки Совєтського Союзу знає цілий світ, однак менше зрозуміло, що розв'язку цієї проблеми стримують поодинокі міжнаціональні напруження. Причиною розв'язки цієї проблеми можуть бути провокації ортодоксальних партократів, які не думають капітулювати, — відкинення економічного і політично-структурального пляну економіста С. Шаталіна, який у своєму пляні вимагає децентралізації Совєтського Союзу. Знову децентралізація многонаціональної імперії, це ліквідація імперії, якої не бажають в першу чергу росіяни, та їхні приятелі, як теж Захід, який почав допомагати імперії. У зв'язку з такою критичною ситуацією в країні Верховна Рада СССР ухвалила закон, який дає Горбачову диктаторську авторитарну владу, вважаючи що цими необмеженими повновластями, йому удасться завернути країну з хаосу.

У зв'язку з такою скрутною ситуацією провідний політичний реформіст Анатолій Собчак, у виступі на надзвичайній сесії Верховної Ради СССР 17-го листопада, сказав, що все що громадяни бажають, це пляну виходу з цієї кризи. Він підкреслив, що країна може іти однією дорогою з можливих двох а це, виконування указів президента армією, яке доведе до спротиву громадян, непослухові владі, і до громадянської війни. Такий вибір говорить про неґативні моральні і політичні принципи Горбачова. Друга можливість, це створення коаліційного уряду завданням якого буде випровадити країну з економічного, політичного і критичного положення.

Без сумніву таке мислення провідного реформіста є позитивним, однак, чи ситуація в країні буде настільки сприятлива для перепровадження цих плянів у життя, чи цей коаліційний уряд, створений із представників п'ятнадцяти республік, буде заступати інтереси республіки, чи може буде тільки заслоною, щоб далі уможливити поневолювати вільні народи — покаже майбутнє.

Богдан Бора

(Борис Шкандрій — з нагоди 70-річчя поета)

Поет-лірик Борис Шкандрій (псевдонім Богдан Бора) народився 11-го квітня 1920 року в Павелчі (сьогодні Павлівка) біля Івано-франківська. Після закінчення української гімназії в колишньому Станиславові, студіював у педагогічному інституті в Станиславові й Коломиї. У 1943 році вступив до Української Дивізії, де закінчив старшинську школу і як хорунжий воював на фронті. В червні 1945 року попав до полону в Ріміні, звідки весною переїхав з полоненими дивізійниками до Англії, де вони далі ще сиділи в таборах, в цілому, коли врахувати літа в Ріміні, три з половиною роки, про які він пише: „Як свічки, у полоні згоряють молоді неповторні літа". Після звільнення з полону залишився в Англії, одружився і там проживав, працюючи активно в українському шкільництві та публікуючи статті на методичні, виховні й літературні теми.

Борис Шкандрій почав писати ще в гімназії на 15-му році життя. Перша його поезія „Поля" (її назву змінили окупанти на „Колгоспні поля") була надрукована в обласній газеті Станиславівщини 1940 р. Молодий Борис цікавився світовою літературою, читав українських письменників, зокрема Хвильового і Плужника. У 1946 р. в-во „Життя в таборі" в Ріміні видало циклостилево його першу збірку поезій „В дорозі" в кількості 280 примірників, а 1947 р. другу збірку „У вирію" — 200 примірників. Обидві ці збірки (перша 112 стор., друга 103 сторінки) сьогодні бібліографічною рідкістю.

В 1947—1957 рр. Б. Шкандрій написав 2 збірки: „Моя доба" і „Голубі далі", а в 1957—1967 рр. — третю збірку „Любов і гнів". Ті три збірки вийшли одною книгою в Лондоні у 1972 році накладом СУБ п. з. „Твердь і ніжність" з передмовою д-ра С. Фостуна, знову ж у 1982 р. накладом Б-тва кол. вояків І УД УНА в Торонто та Об'єднання колишніх вояків українців у Великій Британії були перевидані дві перші таборові збірки з 1946—1947 років 257-сторінковою книжкою п. з. „Буремні дні". Передмову написав Юрій Стефаник-Клиновий.

Що пишуть літературні критики про творчість Богдана Бори? Цитуємо Юрія Клинового: „Богдан Бора — талановитий лірик, формально традиціоналіст... неоромантик із нальотами неоклясицизму. Перша і найголовніша тема Бори — це Батьківщина, бо ж його дивізійники і він сам воювали за неї і назавжди втратили її.

Усе забрав від мене кат —
Родину, дім і батьківщину.

Саме ця тема знайшла собі місце у різних варіянтах його поезій. Хоч Бора постійно намагається йти своїм власним, непозиченим шляхом, в його поезії помітні впливи цілої плеяди добрих майстрів української поезії, починаючи від І. Франка, а далі через О. Олеся і Г. Чупринку до неоклясиків головно М. Рильського і „вісниківців", головно Є. Маланюка".

Метрична будова вірша бездоганна. Його найбільш улюблена форма — це катрен з перехресними римами, хоч у його поезії знаходимо і терцини, п'яти-, шести- й більше віршові строфи. Коли в перших двох збірках майже не зустрічаємо сонетів, то в дальших, зокрема тій, що носить заголовок „Твердь і ніжність", він, як це підкреслює у своїй вступній статті до неї д-р Святомир Фостун, „користується сонетною формою віршотворення".

Ще один преважливий атрибут його поезії — мова. Мова Бориної поезії, слава Богу, цілком літературна. Коли я вперше прочитав кілька його віршів, то був переконаний, що поет придніпрянець. А мова в нього гарна, наголоси правильні, словництво багате...

„Сонети Бориса Бори, — пише д-р Святослав Фостун, — типово клясичні, під кожним оглядом мистецькі, а при тому захоплюють читача своїми чудовими образами, своєю чистотою і свіжістю. Його пейзажі — це вияв філософсько-духового світосприймання, тісного пав'язання із природою, повного розкриття свого серця, безперервного шукання розв'язки й висновку на хвилюючі питання людського буття, або спроби синтезувати картини вічного часу:

Іду. Тону в осінній тиші
парку.
Де листя падає під
Штравса вальс.
І пристрасно читаю знов
Петрарку.
(„Модернізм")

Книга „Твердь і ніжність" своїм розміром вражає і подекуди пригнічує читача, особливо два перші цикли „Моя доба" і „Сучасникам". Ці два цикли — ніби підсумок украй трагічної нашої історії в цьому сторіччі; вони вміщують вірші, присвячені видатним постатям, — С. Петлюрі, Є. Коновальцеві, О. Ольжичеві тощо, а також історичним подіям: Базарові, Крутам, Бродам, Кінгірі, де під гусеницями совєтських танків загинуло 500 жінок-героїнь.

Б. Бора часто друкувався в українських часописах і журналах, чимало його віршів були надруковані у суспільно-політичному й науково-літературному лондонському місячнику „Визвольний Шлях", він є постійним дописувачем лондонської „Української Думки". Про нього пише ред. Петро Кізко: „Читаючи поезії Бори, ми приходимо до щораз твердішого переконання, що в його особі українська література має здібного, самобутнього, із власним світосприйманням поета... Богдан Бора — це, власне, один із тих письменницьких одиниць, який, незважаючи на будь-які обставини зовнішнього світу, йде своїм упевненим, твердим шляхом творчих поривів і творчого шукання... Його поезія гнівна, неспокійно-бунтівлива, загально-пристрасна і сповнена глибокими емоційними почуттями".

Закінчимо цей нарис Бориним епілогом із циклу „Любов і гнів":

Пройду дороги скромности
аскетом,
Втомившись, тихо й
мовчки відійду,
І високо під голубим
наметом
Чоло на білу хмарку
покладу.
• • •
Вінків не треба, ні пучка
шавлії.
Лише достойно, з іскрою
тепла,
Вклоніться низько матері
Марії,
Яка мене народові дала

Богдан Шарко

ЗАКЛИК!

Національне відродження покликало до життя і зробило актуальною ідею державности України. Під сучасну пору на устах у всіх свідомих громадян бажання бачити теж українські спортові репрезентації на Олімпійських Ігрищах, футбольному чемпіонаті світу та інших міжнародних спортових аренах.

У житті нашого народу має знайтися місце фізичній культурі і масовому спортові. Під цим кутом ведеться тепер в Україні затяжна боротьба з московськими зайдами та їх місцевими наймитами. Досі спортовці-патріоти здобули немалі успіхи, але до перемоги треба пройти ще досить довгий шлях.

Від деякого часу вірним союзником наших спортових борців в Україні стала Українська Спортова Централя Америки і Канади. Досі відбулося кілька зустрічей репрезентантів УСЦАК з активістами Української Спортивної Асоціяції (УСА) та з представниками ФК „Карпати". В жовтні 1990 року голова УСЦАК Мирон Стебельський відбув поїздку в Україну, де мав ряд зустрічей з чоловими представниками українського спорту й остаточно разом з головою УСА, народним депутатом Ярославом Кендзьором, підписав спільний документ співпраці УСЦАК з УСА. Згідно з цим документом, в червні 1991 року в Україну поїдуть збірні дружини: футболу, відбиванки, плавання, тенісу і шахів, разом коло 120 спортовців і їх провідників. Вони на протязі двох тижнів відвідають ряд міст в Україні, в яких відбудуться товариські змагання.

У Львові на стадіоні „Україна" буде влаштована парада з відповідною програмою, а відтак футбольні змагання: збірна УСЦАК — „Карпати". Це спортове свято буде присвячено 80-річному ювілею СТ „Україна" Львів.

В загальному ці історичні відвідини українських спортовців з діяспори значно зміцнить боротьбу наших спортових друзів за відірвання українського спорту від московського центру!

Українські спортовці самі собі оплачують кошти перелету в Україну, одначе всі згадані дружини (збірні) треба вивінувати в репрезентативні однострої та взяти з собою потрібний спортовий інвентар. Тому звертаємося до патріотичного українського громадянства, братських союзів, фінансових установ з гарячим проханням допомогти нам відбути цю потрібну і історичну поїздку з повним успіхом. Пожертви-чеки просимо виписувати на спеціяльне конто: „USCAK — Lviv 1991", Ukrainian Sports Federation of USA and Canada, і висилати на: 698 Sanford Ave., Newark, N. J. 07106.

Вперше за кордоном

У неділю, 4-го листопада, у Пряшів завітало тріо бандуристів зі Львова: заслужений діяч мистецтв Михайло Баран та його сини Орест і Тарас.

У переповненому залі Руського дому вони дали чудовий концерт, складений з українських дум, історичних, стрілецьких, ліричних та жартівливих пісень. У перервах між окремими точками Михайло Баран читав патріотичні та жартівливі вірші — власні й чужих авторів.

Буквально кожну точку пряшівська публіка нагороджувала бурхливими оплесками. Найбільше захоплення викликала дума „Буря на Чорному морі", історична пісня про Байду, композиція Адамцевича „Запорізький марш" та сольо Тараса Барана на цимбалах й різних видах сопілки. Пряшівський концерт тріо Баранів закінчився гимном „Ще не вмерла Україна", до якого приєдналася і публіка.

Наступного дня львів'яни з не меншим успіхом виступили у Кошицях. Частину їх репертуару записала теж пряшівська студія Словацького радіомовлення.

Тріо бандуристів Баранів існує вже 25 років. Поодинці вони виступали в різних країнах світу, однак разом совєтські органи їх досі не пускали за кордон. Нинішня поїздка — це перша їхня спільна подорож за межі Совєтського Союзу. До Пряшева вони приїхали з польської Лемківщини, де дали три концерти: у Сяноці, Команчі і Мокрому. Своє турне в Чехо-Словаччині вони закінчили в неділю, 11-го листопада, в Празі, а звідти їх дорога повела у Мюнхен, куди їх запросило Товариство українських філателістів на святкування 70-річчя свого існування.

Микола Мушинка

Святкування в Апопці

В неділю, 11-го листопада, громада Апопки і околиці відсвяткувала 72-гі роковини проголошення незалежности Західньої Української Народної Республіки. В церкві св. Марії відслужив о. Адамяк Панахиду за впавших героїв за визволення України з польсько-московського ярма. В. Комар відкрив свято однохвилинною мовчанкою за впавших героїв і пояснив значіння сьогоднішнього свята. Два ветеранів піднесли український і американський прапори. Учасник Визвольних Змагань Микола Баранів пригадав про бої, в яких він брав участь.

Тріо бандуристок з Дейтона Біч відспівали низку українських стрілецьких і повстанських пісень. М. Фіцик прочитав гарного стрілецького вірша, святочну доповідь виголосив А. Кулинич, стверджуючи, що сьогодні продовжується боротьба за ті самі ідеали волі і незалежности.

Свято закінчено відспіванням українського національного гимну. Опісля парафія відсвяткувала Свято Подяки обідом.

Онуфрій Мізюк

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 15-го ГРУДНЯ 1990 р.

CENTRAL FALLS, R.I. Річні збори 93-го Відд. УНС ім. Івана Франка о год. 4-ій по пол. в домі О. Данилюк при 106 Rosemere Rd., Pawtucket, R.I. Просимо всіх членів прибути. — Управа.

● РОЗШУКИ ●

Хто знав би про долю
АҐУРЕЄВ ІВАН ЛЕОНТОВИЧ
народжений 1912 року, в селі Ольховатка, Харківська обл. Прошу телефонувати на число
(617) 277-9390